

Nr. 1353.

113166

Bendik Aarberg,
Postboks 1261,
5001 Bergen.

Bergen, den 10/11 - 1972.

Nyere norsk historie,
Postboks 45,
5014 Bergen Universitet.

Jeg viser til tidligere skriv, sist av 8. ds.

Jeg sender idag gjenpart av brev jeg har sendt Roscher Nielsen, og håper det kan hjelpe til oppklaring av kapitulasjonen i 1940.

I mitt første brev skrev jeg om tyveri av kr. 110.- og et tobakkskort, og fikk politiets meddelelse om at pengene var sendt til Erstatningsdirektoratet, men tobakkskortet hadde man ikke kunnet finne.

Jeg fikk en inndragning på kr. 7.500.-, hvorfra skulle gått disse kr. 110.-.

Erstatningsdirektoratet, Repr. for Nordaland, Strandgt. 19, Bergen, tilskrev meg den 20/9 - 1946 med krav om betaling av kr. 7.500.- + renter innen 5/10 - 1946. Dette brev besvarte jeg fra Espeland den 24/9 - 1946.

Herav framgår at kr. 110.- ikke var nådd fram til Erstatningsdirektoratet. Det var altså et påfund, en løgn for lettest mulig å få denne sak ut av verden. Tobakkskortet kunne man jo ikke godt påstå var sendt til E.d., så det var bortkommet på en eller annen forunderlig måte.

Med hilsen

Bendik Aarberg

Vedlegg.

Gjenpart av dette brev til generalmajor R. Roscher Nielsen sendes til: Nyere norsk historie, Postboks 45, 5014 Bergen Universitet.

Herr generalmajor R. Roscher Nielsen,
Torgelmenning 5,
5000 Bergen.

Jeg leste i sin tid avisreferatet fra et intervju med Dem i anledning Deres 75 års dag.

Jeg ble sjokkert over hva De kunne få Dem til å fortelle. Jeg tenkte allerede den gang å tilskrive Dem en de feilopplysningene De kom med, men det ble ikke noe av da. Jeg launt det nytteløst, - som å skvette vann på gåsen.

Men nå er imidlertid Bergen Universitet begyndt å interessere seg for okkupasjonstiden, N.S., og tiden fra 1945 og utover, og jeg har innsendt besvart spørreskjema derfra.

Jeg finner det riktig, at Universitetet får flest mulig korrekte opplysninger, og at det da også må være riktig å imøtegå hva De forteller i intervjuet ved Deres 75 års dag, slik jeg den gang tenkte i et brev til Dem.

Deres uttalelser gjaldt bl.a. kapitulasjonen i 1940, som De framstilte feilaktig, og som jeg her vil komme inn på.

Men jeg finner det ikke riktig å gå utenom Dem, bak Deres rygg, og sender derfor dette brev stilet til Dem, med gjenpart til Universitetet. De vil dermed ha anledning til å gjøre henvendelse til Universitetet om De vil, med forsøk på å bortforklare, og rettferdiggjøre Dem om De kan.

Jeg er en av de titusener som p.g.a. at kapitulasjonsdokumentet ble tåkelagt og holdt skjult, og senere søkt bortforklart, som i intervjuet med Dem, ble dømt ulovlig, etter vår mening, og senere i en menneskealder har fått lide under disse usannheter fra folk som visste bedre. - Jeg er derfor gla for at en institusjon med tyngde, som Universitetet, nå er begyndt å interessere seg for dette, at man har funnet å burde granske forholdene nærmere. - Som nevnt har De full anledning til å gi Deres besyv med overfor Universitetet, for om mulig å rettferdiggjøre Dem. Det er derfor jeg ikke vil gå utenom Dem.

Det står i Bergens Tidende i intervjuet med Dem bl.a.:
"Man skulle dre til Trondheim for å forhandle med tyskerne om våpenstillstand for de norske styrker - 6. divisjon - som ennå var i kamp i Nord-Norge."

For å si det pent, så er jo dette direkte usannhet: De norske divisjoner kapitulerte hver for seg i tur og orden, og 6. divisjon kapitulerte sist, den 10. juni 1940. Denne kapitulasjon foregikk imidlertid ikke i Trondheim, hvor De var samme dag i annet oppdrag. Den foregikk på Bjørnefjell, og ikke ved Dem, men ved oberstløytnant H. Frede-Holm.

Deres opptreden var på arenaen i Trondheim samme dag, den 10. juni 1940, og det gjaldt ikke en enkelt divisjon, men avtale for de samlede norske stridskrefter. Den ble undertegnet av Dem for den norske overkommando, og av Buschenhagen for den tyske overkommando. De vil sikkert kjenne dette igjen i vedlagte brosjyre: Den norske kapitulasjon i 1940.

Den kapitulasjonsavtale De inngikk i Trondheim for den norske overkommando gjaldt som nevnt de samlede norske stridskrefter, ikke noe mindre, det var en sluttstrek for alle stridskrefter, til lands, til vanns og i luften. Det var en betingelsesløs kapitulasjon.

Da disse 2 nevnte kapitulasjonsdokumenter ble undertegnet samme dag, har man forsøkt å holde fram det ene, og skjule det andre, få det til at de forekom kun i kapitulasjon, og det er vel for fortsatt å innbilde folk dette at De nevner at De skulle til Trondheim for å forhandle om våpenstillstand for 6. divisjon.

De uttalte, at aresordet som ble gitt "var på grunnlag av det

dokument som ble utarbeidet, og som forutsatte at tyskerne holdt sin del av avtalen. Det gjorde de ikke, og dermed var også norske offiserer fri for sitt løfte". At de kan komme med en slik påstand? De undertegnet jo selv avtalen på vegne av overkommandoen, og kjendte innholdet og betingelsene. Ingen skulle derfor bedre enn den vite at den norske kapitulasjon var betingelsesløs, at den inneholdt kun forpliktelser for Norge, og kun rettigheter for tyskerne. Følgelig var der ingen forpliktelser i avtalen som tyskerne kunne bryte, intet løfte å holde. - Denne avtale, som de undertegnet, må vel være en av de største skamplatter i Norges historie, og det er ikke å undres over at man vil bortforklare den, at ingen vil vedkjenne seg den, at den av all makt søkes holdt skjult for folket, - og at Nygårdsvold, Ljungberg og Koht, som alle 3 signerte den i London i august 1940 påsto i retten at de ikke kunne "erindre" hverken å ha sett eller hørt om dette dokument.

Forsvaret kom jo ikke orientlig igang 1/4-40, for man ventet jo engelskmenn og ikke tyskere, og når tyskerne kom først - lot disse historiske ord ble uttalt:

Koht: Noko må ha klikka.

Nygårdsvold: Ditta hadde eg aldri trudd.

I vedlagte brosjyre nevnes også sresordet. En offiser har skrevet: "Denne ville de at jeg skulle undertegne, men det ble ikke gjort". Det ble heller ikke gjort, for de ville ha tilføyet, og fikk det, at "Jeg beholder min lønn ubeskåret videre". Når dette var tilføyet, kunne man med god samvittighet undertegne.

Offiserenes ubeskårde lønn, kanskje også til Roscher Nielsen? er muligens en del av tyskerkontoen?

Før flukten fra Tromsø uttalte kongen, at man skulle opptre slik at man kunne leve sitt selvstendige liv, og det var fornuftig. Men dette er senere vridt til å fortsette vår selvstendighetskrig.

Bergen, den 10/11 - 1972.

Bendik Barberg
Bendik Barberg,
Postboks 1261,
5001 Bergen.

Vedlegg.

A. S.

Kapitulasjonene foregikk i Norge i 1940 således:

- 13/4 overgivelse av avdelingene ved Helstadmoen, Oberst Steens rapport.
 - 15/4 - " - av 3. divisjon w/ befullmektigede ved divisjonen.
 - 23/4 - " - av samtlige tropper i Rogaland ved oberst Spørck.
 - 29/4 - " - av troppene i V. Busdøl ved oberst Dahl.
 - 1/5 - " - av 2. divisjon ved oberst og stabssjef Schiøts. Sjefen for kommanderende generals adjutantstab var tilstede, men undertegnet ikke dokumentet.
 - 5/5 - " - av 5. brigade i Trøndelag ved oberst Getz og oberst Hettre.
- Samtlige disse dokumenter er undertegnet av enhetenes sjefer eller deres befullmektigede. Da 1. divisjon i midten av april - 40 var gått over til Sverige, gjenstår som stridende avdeling bare 6. divisjon.
- 10/6 - " - av 6. divisjon ved oberstløytnant H. Frede-Holm, på Bjørnefjell.

Dermed hadde samtlige enheter kapitulert hver for seg ved deres sjefer eller deres befullmektigede. Nå riepste den kapitulerte overkommandoen: "Kapitulasjonen er betingelsesløs". Den 10/6-40 for overkommandoen undertegnet av den i Trondheim 10/6 - 1940.

Hensikten med dette brev er å fremsette vårt syn på kapitulasjonen i Trondheim 10/6-40, i motsætning til deres og andres påstander.

Vi er kun interessert i sannferdige opplysninger, og skulle de i dette brev finne noe ukorrekt, så vær jo så at de vil korrigere det, begrunnet overfor Universitetet, som vel vil orientere meg.

A. H. H. 1972

Fra "Romsdals Budstikke" 11/5 - 1948:

M e r k e l i g g l e m s o m h e t .

Under henvisning til Seres brev av 18. februar d.f. har jeg den ære å meddele Dem at Den Kgl. norske Legasjon i Stockholm, avd. Bm den 6. juli 1940 sendte et strengt fortrolig brev (nr. 156) med kurer til Utenriksdepartementet i London. Med brevet fulgte avskrift av general Ruge brev av 12. juni 1940 til Legasjonen i Stockholm samt 3. bilag:

1. Avskrift av overenskomsten mellom den norske overkommando og den tyske overkommando i Norge, datert 10/6 - 1940.
2. Avskrift av general Ruges brev av 12. juni 1940 til avdelingene med orientering om "æresordet", og
3. Avskrift av generalens telegramveksling med den tyske overkommando.

Legasjonens brev med de nevnte bilag ble mottatt av Utenriksdepartementet i London den 7. august 1940 og journalført samme dag. (J.nr. A. 1147/40). Legasjonens brev bærer påtegning (ved signatur) om at det er sett av følgende: Statsminister John N. Nygardsvold (J. N.), Forsvarsminister Ljungberg (Lj.), Utenriksminister Halvdan Koht (H. K.). Brevet med bilag beror nå i Utenriksdepartementets henværende arkiv.

For Utenriksdepartementet.

Golf Andersen (s.)

Erik Dons (s.)

Fra "STAVANGEREN" 8/7 - 1948:

SOLIDARISK RETTSOPPGJØR.

Aldri har et rettsoppgjør vært dominert i de grader av følelser, og mindre av lov og rettsregler, som etter krigen ble satt i sving overfor de såkalte landssvikere.

I tidligere tider rådsparte vi fremmede rettslærde når det gjaldt tvilsomme retts spørsmål.

Vår rettsteori er fylt av henvisninger til fremmed rett. Vi satte da også vår ære i å få fram alle konkrete opplysninger av rettslig og faktisk art, som kunne tjene til å få fram det riktige resultat. Anderledes nå. En har inntrykk av at alt som kan tjene til undskyldning og forklaring på det "landssvikernes" foretok seg - må ties ihjel. Jeg nevner som eksempel Kapitulasjonsavtalen, som de norske militære skrev under på og som av mange kyndige folk tolkes som et avgjørende bevis for, at krigen mot Tyskland, - i den mening som § 86 bruker det - var slutt i 1940.

Dette dokument har vært underslått og aldri blitt nevnt.

Hvem nevner de viktige innvendinger mot rettsoppgjøret, som vår store, gamle mann professor Skeie har framsatt?

Hvorfor skrives det ikke om de fremragende rettslærde fra nøytrale stater, som erklærer at de grunnprinsipper oppgjøret bygger på, ikke kan forsvares rettslig sett?

Før krigen ville vi skjermes å diskutere alvorlige spørsmål på en så ensidig måte. Da hadde vi råd til å la meningene brytes. - Ikke så nå. Følelsene kjølner.

Isfrontens folk sier beklagende, at det skyldes tretthet. Det kan nok være riktig. Men hva kommer trettheten av? Folk som arbeider med positive saker, som gir verdier for seg selv eller andre, blir bare med årene mer og mer glad i arbeidet sitt.

Hvorfor er det nødvendig med alle disse oppfordringer til landssvikoppgjørets menn om ikke å gå trett?

Må de stives opp fordi de har innsett hvor lite verdifullt deres arbeide har vært, sett fra et samfunnsmessig utgangspunkt?

Lov om nedsettelse av soningen for "landssvikere" er et bevis for at vi igjen begynner å tenke.

Det er et skritt på den riktige vei, men heller ikke mer.

Vi må komme lenger. Vi må komme dit, at vi erkjenner at landssvikoppgjøret først og fremst - mer eller mindre bevisst - har vært et oppgjør med politiske motstandere, ikke med forbrytere.

Det synes seg bl.a. i det at de beste av A.S.-folkene, de mest uegennytelige, og de som under krigen oppførte seg mest korrekt, ofte har fått de strengeste straffer.

Erkjenner vi først dette utgangspunkt, vil resten komme av seg selv.

Da vil vi engang også minnes, at det er i sterk strid med demokratisk tankegang å omvende politiske motstandere ved hjelp av straff, og da vil det bli revisjon og oppreisning for mange.

La det ikke bli for sent.

Et parti stemte samlet mot mildere behandling av "landssvikernes" i Stortinget nylig. Det gir oss det beste bevis for karakteren av en viktig side av oppgjøret.

Dette parti var i begynnelsen av krigen ikke uenig med A.S. når det gjaldt fordømmelsen av våre allierte, av konge, regjering og storting, og i ønsket om å samarbeide med fienden. Det skiftet senere standpunkt etter ordre. - Det handler også idag etter ordre om utlandet. Var N.S. unasjonal, så var det kommunistiske parti det også i 1940 og det er det også idag.

Hva gir medlemmene av dette parti rett til å fordømme i Intet.

Men for partiet er dette heller ikke nødvendig med lovløst og rettferd. Det er nok begrunnelse for deres opptreden dette, at partiet får dette utanom det politiske liv den yngste av landsmenn som nest avgjørt er partiets politiske motstandere.

Her kommer de politiske hovedkraftene fram i dagen. Kommunistene har

system og orden i sakene. -

De som stiller oppunder av andre grunner, kunne ha tjent en bedre sak.

Stavanger, den 7. juli - 1948.

Erling Ueland (s.)

(O.s.s.-sakfører - oldebarn av Ole Gabrielsen Ueland.)

På kapitulasjonsdokumentet av 10/6 - 1940 bemerker forfatteren av artikkelen i "Tønsberg Blad" for 4/12 - 47 følgende:

Dette dokument inneholder som det vil sees adskillig av interesse. Det er noe ufattelig, at dette dokument som forelå i 5 - fem - norske eksemplarer ikke er kommet regjeringen i hende. (Artikkelen i Romsdals Budstikke: "Lærkelig glemsomhet" viser at den kom regjeringen i hende, men at man har "glemt" det). Om dette dokument er i overensstemmelse med fullmakten er ikke godt å vite for utenforstående - så lenge man ikke har fullmaktens ordlyd. Dette dokument, som så mange andre, skulle hatt sin selvsagte plass i en hvitbok, som forlengst burde vært utkommet. Ifølge "Dagbladet"s referat har utenriksminister Koht meddelt, at der ikke er sluttet noen militær allianse mellom Norge og noen annen makt. Spørsmålet om hvorvidt frontkjemperne har båret våpen mot Norges allierte bortfaller dermed.

Men var ikke det å bære våpen mot.

Utenriksminister og landsvolds vitneuttalelse vedrørende tilbudet i Luleå om en demarkasjonslinje mellom tyskerne og Norge virker også i strid med de offentlige dokumenter, gjengitt i ~~Åviset~~ svenske og norske hvitbøker.

De nye ting man dumper bort i mer eller mindre tilfeldig i de enkelte rettssaker burde ikke vært nye. Men feilen er, at det hele oppgjør fra først av er lagt helt an. Det er politisk og rettslig avgjørt med en rekke enkeltavgjørelser.

Man grensker presidentskap, storting, regjering, høyesterett, administrasjonsrådet og fylkesmenn.

Man setter under tiltale en masse mennesker.

Landsvikavdelingen har beskjeftiget 2700 personer.

Men man har undlatt å legge fram basis for alt sammen: regjeringens protokoller, administrasjonsrådets forhandlinger, departementenes skrivelser, de militære kapitulasjonsdokumenter, og det for nevnden for industri og omsetning o.s.v.

Hele kildematerialet holdes skjult.

Derfor er oppgjøret, det rettslige og det utenrettslige, uten grunnlag.

Når et enkelt dokument kommer fram, virker det som en indiskresjon, mens det i allsinelighet er en forsettelse hvis det ikke kommer fram.

Det må her bli en forandring.

Lorentz Vogt (sign.)